van REGULIERSPLEIN *via* BOTERMARKT *tot* REMBRANDTPLEIN

de vele gedaantewisselingen van een niet bedoeld plein

Van 1450 tot 1586 hield Amsterdam halt bij een natuurlijke barrière, de bocht in de Amstel waar het Singel op uitkwam met daarachter sinds 1395 het Reguliërenklooster van Gerard Dou en een aggressieve Heer van Nieuwer-Amstel. Dat klooster strekte zich uit van de Amstel tot voorbij wat nu de Utrechtsestraat is. Bij de bouw van de brug over de Keizersgracht werden de funderingspalen van de kapel gevonden. Door een enorme brand in 1532 werd het klooster geheel verwoest en de pogingen van de kloosterlingen het te herbouwen liepen stuk op de onwil van de Amsterdamse stadsregering. De monniken trokken naar Egmond en de resten van het klooster dienden verschillende profane doelen. Aan het Singel en de uitvalsweg naar het zuiden stond de Regulierspoort, waar de Munttoren nog een schamel overblijfsel van is.

In het kader van de Eerste en Tweede Uitleg werd vanaf 1586 in het zuiden de stad over een minimale afstand uitgelegd. De nieuwe stadsgracht, die in het westen later de Herengracht zou worden werd in het zuiden tot de Amstel doorgetrokken om aan de overkant van de rivier op de natuurlijke waterloop voor fort Swanenburgh (nu Zwanenburgwal) aan te sluiten. Het afsluitende bolwerk op de westoever kwam ter hoogte van de huidige Bakkerstraat aan de Amstel te liggen. Op de uitvalsweg, die van de eerste Regulierspoort richting Utrecht en Weesp voerde, werd tussen de eerste twee bolwerken een nieuwe poort gebouwd: de tweede Regulierspoort (1587). Het binnen de stad getrokken deel van die uitvalsweg ging Reguliersbreestraat heten en deze straat mondde uit in een miniem wagenplein. De ossenmarkt verhuisde van de Kalverstraat en Schapenplein eerst naar deze straat en even later naar een ruimte buiten de poort.

Boven: De eerste uitbreiding ten zuiden van de Amstel. Dit hield slechts kort stand. In 1593 besloot de stad al weer tot een verdere uitleg (zie volgende pagina).
Klik de afbeelding (MP4) voor een animatie in Windows.
Links: De eerste Regulierspoort van de stadzijde gezien.

In 1593 besloot de stad tot een verdere uitleg ten behoeve van de scheepvaartindustrie en houtopslag, door het plempen en vergraven van Rapenburg, Marken, Uilenburg en Vlooienburg. Dat betekende dat de omwalling ten oosten van de Amstel op de hoogte van de Nieuwe Herengracht kwam te liggen en niet meer zou aansluiten op het bolwerk ten westen van de rivier. Daarom werd daar zuidelijker (tegenover de pikeursplaats) een nieuw bolwerk gelegd dat met een wat gekunstelde knik op de Regulierspoort aansloot (1593-98). Van vestingbouwkundig oogpunt gezien een gruwel, want vanuit een bolwerk moest je de muur met het geschut bestrijken en niet zelf aan flinters schieten!

In 1635 besloot de vroedschap de Heiligewegs-, 2e Sint Anthonies- en de 2e Regulierspoort opnieuw in steen op te trekken. Dat gebeurt met de eerste twee niet lang daarna maar voor de laatste krijgt Hendrick Ruse pas in 1652 opdracht een ontwerp in te leveren. De bouw vindt plaats van 1654 tot ’55 op een moment dat iedereen in het stadsbestuur al weet dat binnenkort de Derde Uitleg afgemaakt zal gaan worden. Naar de reden voor deze geldverspilling kan alleen gegist worden. Het zou kunnen zijn dat er een bestemming gezocht werd voor het teveel bestelde natuursteen nadat de bovenste verdieping van het nieuwe stadhuis op de Dam wegbezuinigd was. Of vestingbouwkundige Ruse, die ontevreden was over het uitblijven van grootse opdrachten maar behouden moest blijven voor de uitvoering van de volgende (Vierde) uitleg, werd hiermee “zoet gehouden”. Het werd ook nog eens een kolossaal gebouw!

In 1662 was het dan zo ver: de grote uitleg zou afgerond worden. Begonnen werd met de wal en de bolwerken, dan de Muider-, Weesper-

Boven: De tweede (houten) Regulierspoort -Reinier Nooms 1652
Rechts: De wijziging in de omwalling na de inrichting van Vlooienburg. Dit is al de situatie met de stenen Regulierspoort van 1655.
Klik de afbeelding (MOV) voor een animatie op Mac.

en Utrechtsepoort. In 1663 werd het bolwerk bij de Bakkerstraat afgegraven en met de vrijgekomen aarde de overbodige stadsgracht gedempt.
In 1668 kon hier en daar al begonnen worden met het afgraven van de rest van de oude omwalling, zo ook het deel ten westen van de Amstel. De nieuwe poort mocht blijven staan, waarmee ook een door Daniël Stalpaert daarvoor in de plaats ontworpen bouwblok kwam te vervallen. Daardoor ontstond een van de zeldzame pleinen in de stad met daarop het nogal excentrisch gelegen poortgebouw. In dat jaar werd bepaald dat het gebouw veranderd zou worden in een waag, waarna de Sint Anthoniespoort gesloopt kon worden (ging gelukkig niet door). Besloten werd de boter- en kaasmarkt van de Dam hier naar toe te verhuizen. De groothandel mocht daar vanwege de bereikbaarheid over water wel blijven, alleen de detailhandel verhuisde. De nieuwe regel trad 1 februari 1669 in werking.

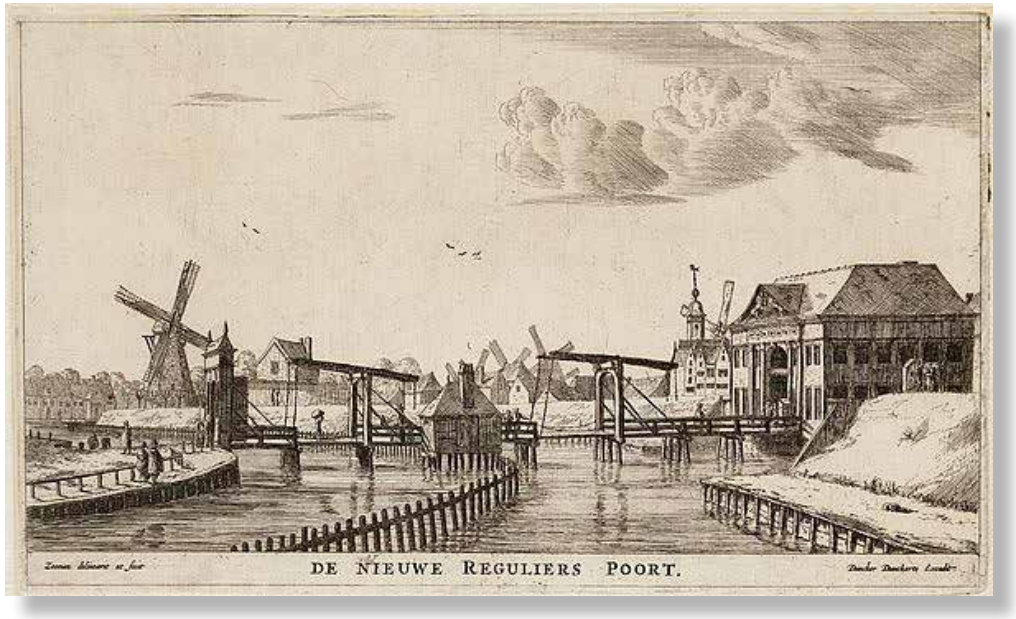

In de Vierde Uitleg werd het patroon van de grachtengordel voortgezet, maar met een kleine aanpassing. Vanaf de Beulingsloot zwaaide de Herengracht verder naar buiten af om op de vestgracht aan de oostelijke Amsteloever aan te sluiten. Dat werd bewust zo gedaan om meer ruimte te krijgen voor luxe bouwblokken aan de Herengracht met een de achterzijde een straat waar koets- of pakhuizen gesitueerd konden worden. Dat werd de Reguliersdwarsstraat, de oorspronkelijke schans van de Tweede Uitleg. Tussen Keizers- en Prinsengracht werd met hetzelfde doel bijvoorbeeld de Kerkstraat gerooid.
Alle bebouwing tussen Amstel en de omwalling van de Tweede

Boven: Na de Vierde Uitleg werd de wal geslecht maar de poort bleef staan en werd in 1668 tot waaggebouw verbouwd.
Klik de afbeelding voor een animatie.
Links: De derde Regulierspoort werd in steen gebouwd -Reinier Nooms 1655

Uitleg bleef na de sloop van die wal staan. Een deel grensde aan het nieuwe plein en heeft tot in de 19e eeuw de noordwand ervan uitgemaakt. Suggesties van het stadsbestuur die gevelwand recht te trekken vond niet hetzelfde gehoor als aan de Herengracht tussen Beulingsloot en Koningsplein. Rond 1890 gebeurde dat uiteindelijk wel door de bouw van grote etablissementen als De Kroon en het Rembrandttheater. Voorlopig werd de bedrijvigheid in de buurt ongemoeid gelaten. Dit deel van de Amstelbebouwing heeft daarom nooit de kwaliteit kunnen bereiken van het rechtgetrokken deel van de rivier verder zuidelijker, ter hoogte van de grachtengordel.

Het driehoekige bouwblok dat aan het nieuwe plein grensde kon nu vervangen worden door een vierkant, ware het niet dat de stad dan een flink deel van de nog niet eens zo oude huizen weer moest onteigenen. Men besloot in 1668 een tweede driehoekig bouwblok er tegen aan te "ontwerpen" met een steeg ertussen: de Korte Reguliersdwarsstraat (afb. links). Erg in trek waren de nieuwe kavels niet omdat het achterliggende gebied zich door gebrekkig toezicht ontwikkeld had tot de "Duvelshoek" met ontelbare stegen en sloppen en inpandige huisjes. Misschien dat daarom de verder streng verboden

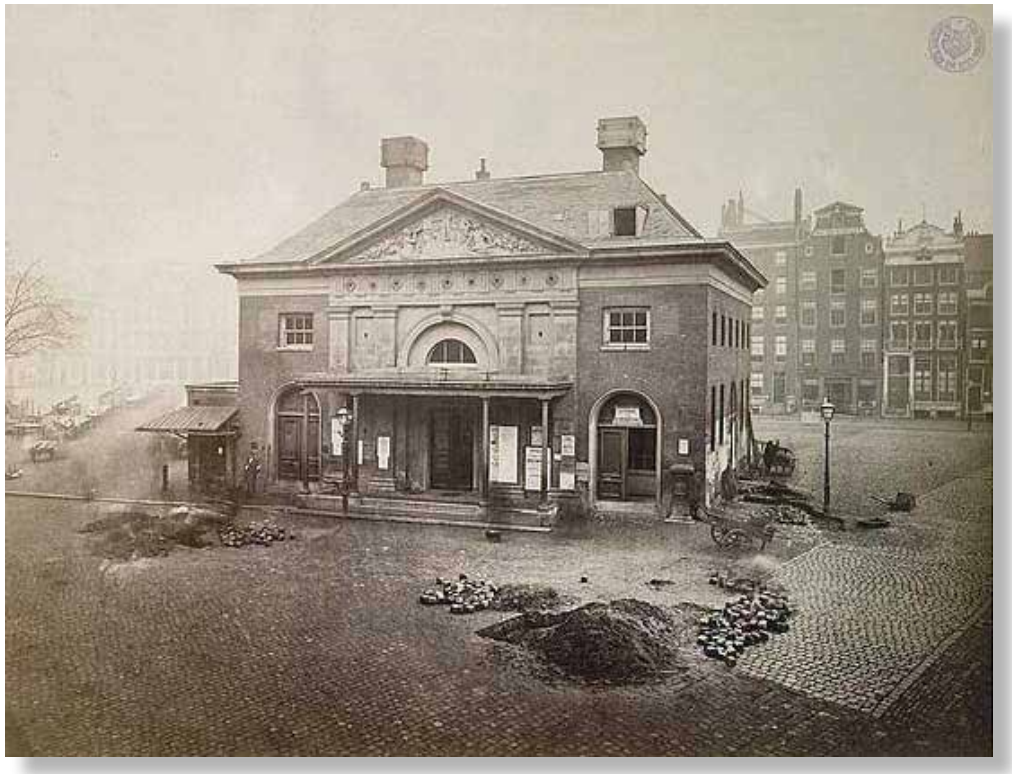

Boven: De twee driehoekige bouwblokken ter weerszijden van de Korte Reguliersdwarsstraat: overblijfsel van de bebouwing tegen de omwalling. Links de Schapensteeg richting Reguliersbreestraat.
Rechts: De Reguliersweg, hier in zijn laatste jaren voor de sloop in 1874.

De Reguliersbreestraat gezien vanaf de Munttoren. Aan het eind van de straat de Reguliers-waag, links de Amstel met de Halvemaansbrug en de Blauwbrug. Daartussen de huizen van Vlooienburg en daarachter de torens van de Mozes en Aäronkerk aan de Houtgracht.

luidruchtige of stinkende industrie hier met een slotensmid toch een kans kreeg.
De hoofdgrachten werden op regelmatige afstanden doorsneden door radiaalgrachten. In dit nieuwe stadsdeel werden dat de Vijzel- en Reguliersgracht. Die laatste zou op het nippertje niet gegraven worden om een extra radiaalstraat te krijgen voor verkeer naar de Utrechtsepoort. Dat was ook nog eens goedkoper en leverde veel extra bouwpercelen op omdat een straat nu eenmaal minder breed was dan een gracht met twee kaden. Dat dit toch niet doorging was te danken aan het chronisch gebrek aan ophoogmateriaal voor de nieuwe uitleg. Niet alleen had de stad zelf te weinig grond voor de aanleg

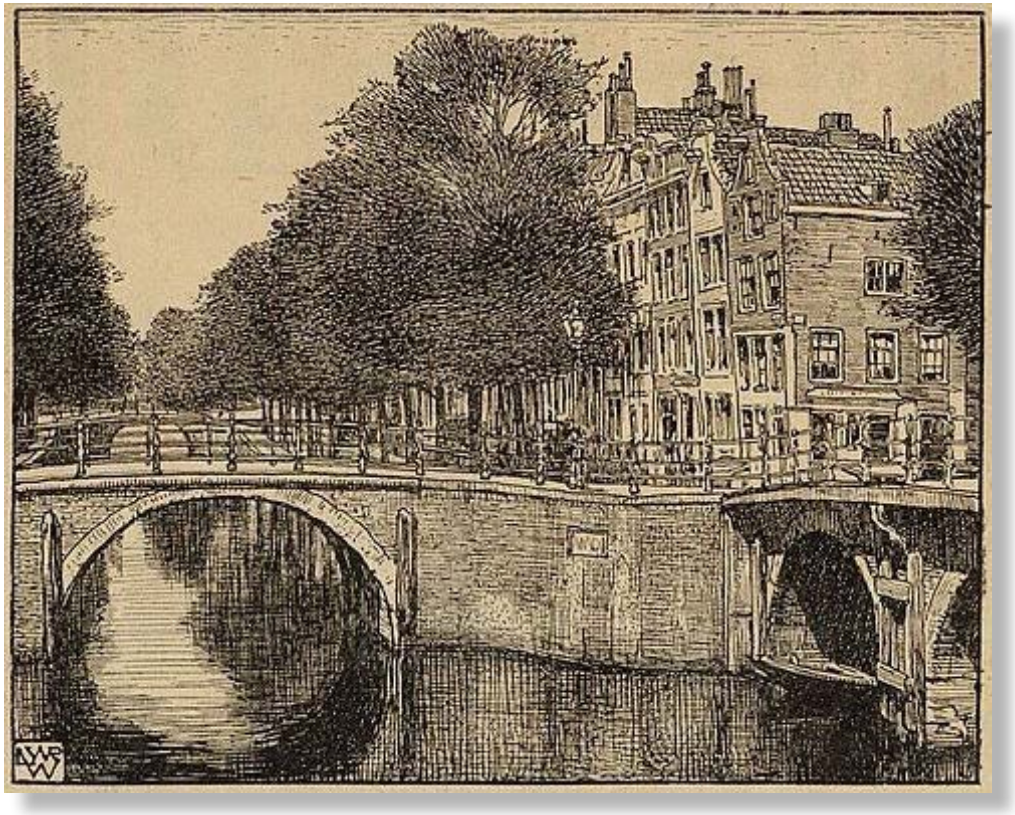

van straten maar diende ook te zorgen voor ophogingmateriaal voor particulieren, omdat die het anders niet konden bouwen. Het streven was op te hogen tot een halve meter boven “stadspeil”, buiten de zeedijk zelf tot 2 meter. Dat was een ongekende hoeveelheid grond en het was ondenkbaar dat dit allemaal van buiten de stad aangevoerd zou worden. Alles moest dienen, modder uit grachten en IJ, vuilnis en puin. Daar bovenop kwam op de meest luxe locaties een miniem laagje zand dat bijvoorbeeld uit ’s-Gravenland aangevoerd werd. De Reguliersgracht kwam er dus toch, zij het niet helemaal tot de Amstel. Om de reeds bestaande bebouwing van de Halvemaansteeg niet te hoeven onteigenen werd in dat deel een duiker toegepast.

Boven: De Botermarkt van de Utrechtsestraat uit gezien, met rechts de in 1737 geopende vleeshal. In de achtergrond de Reguliersweg.
Links: De Reguliersgracht was toen en is nu nog steeds schilderachtig.

In 1682 bereikten klachten van omwonenden van de boter- en kaasmarkt de vroedschap. Er werd veel marktafval in de Reguliersgracht gedumpt. In de Reguliersgracht, die tot vlak bij de waag reikte, kwam een schuit te liggen waar de marktkooplieden geacht werden hun afval in te dumpen maar ook dat hielp niet echt. In 1694 werd daarom een deel van de gracht tot het eerste bouwblok gedempt. Dat gaf ruimte om de kaasmarkt van de botermarkt te scheiden. Het gedempte deel werd nu Reguliersplein (soms ook Kaasplein) genoemd en de rest van het plein Botermarkt. Bij de zuivelmarkten voegde zich vanaf 1737 de vleesmarkt, na het bouwen van een vleeshal op het plein (afb. p.6). Nu de open ruimte een vaste bestemming had gekregen kwam er ook tekening in de omwonenden. Veel handelaars die hun brood op de markt verdienden vestigde zich rond het plein. De duurste percelen aan de lange noord- en zuidzijde, de goedkopere aan de korte zijden. Aan de zijde waar de Utrechtsestraat begon was een hoek gebleven waar een gevogeltemarkt kwam, de Kippenhoek. Doordat de ossenmarkt naar het Utrechtseplein (nu Frederiksplein) was verhuisd ontbrak een behoorlijk wagenplein voor de Utrechtsepoort. Dat werd door de Botermarkt ingevuld met carrosseriemakers, stalhouderijen, hoefsmeden, zadelmakers en niet te vergeten herbergen aan of niet ver van het plein. Vanuit de Amstelstraat vertrok elke middag een postkoets richting Utrecht via het Gooi.

De nabije Duvelshoek ten spijt had het sjeikste deel van de Herengracht zijn uitstraling op het plein. Aanwonenden met namen als Spiegel, Six, Borel of Van Schorel bewijzen dat het allerminst een

Boven: *De waag met rechts de nog niet gedempte Reguliersgracht. De sleper op de voorgrond loopt over het in 1694 gedempte deel.*
Rechts: *Op sommige dagen was er plaats voor de boeken- en prentenmarkt*

achteraf buurtje werd. Er kwamen ook heel belangrijke en drukke wegen op uit: de Utrechtsestraat naar de gelijknamige poort en via de Amstelstraat en Blauwbrug naar de Weesperstraat of Plantage Middenlaan naar de betreffende poorten en over de Nieuwe Herengracht naar het scheepsbouwgebied op de oostelijke eilanden. Na 1645 werd aan het einde van de Halvemaanssteeg een brug geslagen naar het vergrote Zwanenburg met zijn textielindustrie.
Behalve de weekmarkt in boter en kaas (drie dagen per week) was hier in september ook nog een der drie jaarmarkten in de stad. Dat was veel meer dan een kermis. Honderden stalletjes en attracties hielden minimaal twee maar vaak drie weken het plein en de stad in hun greep. De gebruikelijke week- en dagmarkten stonden er tus-

Rechts: De beroemde jaarmarkt bij avond: groot feest, hossende menigten
Onder: De vogelmarkt, ofwel de Kippenhoek in de ZO-hoek van het plein

Op de Muntsluis hoort, voelt en ruikt men al, dat hier de kermis begint; de lichten van al de stalletjes in de Reguliersbreestraat schitteren; op de Botermarkt het Salon des Variétés, waar een goochelaar zijn Grande Soirée Mystérieuse geeft; aan den anderen kant van de hoofdwacht het paardenspel van Blanus; dan de tent met het grote schaap van "wel vierde half honderd oude ponden"; de kleine hengst van Dassi, 22½ duim hoog; het Theatre des Fumnambules, met koorddansers; de engelsche kunstenaars van Londen, onder directie van Kas, bijgenaamd de Jonge Hagenaar; Bamberg, de zoon met zijn mechanische proeven; het Theatre Royal, onder directie van Goudsmid, waar 'elastieken mannen' hun kunsten vertonen; het vier-kronenspel met kunstige marionetten, en 's avonds de schipbreuk van de Medusa. In de Kippenhoek wordt de grote storm op zee vertoond door middel van schilderstukken en beweegbare bewerktuigde beelden; het schouwspel der natuur: "Hier ziet ge een groep bijeen van wilde en tamme dieren, de vos bij kippen, een wolf wandelt met een schaap, zoals het eenmaal wezen zal in de heilstaat die nu in bewerking is".

sen. Op dagen dat geen markt was werd op de Botermarkt een boeken- en prentenmarkt gehouden (afb. p.8). De dubbele rij kramen stond in een rechte lijn van Halvemaansteeg naar de Utrechtsestraat.
In 1785 werd opnieuw een stukje van de Reguliersgracht gedempt, nu het deel tot de Herengracht. Het werd geplaveid en omzoomd door paaltjes met kettingen, duidelijk niet bestemd om door wie dan ook in gebruik te nemen. Voorlopig heette het, net als het eerder gedempte deel van de gracht, Regulierspleinplein. In 1792 kwam op dat nieuwe plein een gebouwtje voor de Hoofdwacht gereed. Vandaag zouden we dat een politiebureau noemen, toen zetelde er een afdeling van de schutterij.

Links: Rembrandt-monument op het Regulierspleinplein -1852
Onder: Thorbecke-monument op de gedempte Reguliersgracht -1876

In 1850 werd het Regulierspleinplein door een commissie aangewezen als plaats voor een monument ter nagedachtenis van Rembrandt. In 1852 werd het standbeeld met het nodige vertoon onthuld. Het stond op een hardstenen sokkel op het snijpunt van de v.m. Reguliersgracht en Reguliersdwarsstraat (afb. p.10).
Al bij diverse gelegenheden (1854, 1862, 1864) waren in de vroedschap stemmen opgegaan de Boterwaag te slopen. In 1866 werd het besluit onder hevig protest van (intussen) een minderheid alsnog genomen. In 1871 werd het hele plein ontruimd maar pas in 1874 werd begonnen met de afbraak van de waag. Nu was het plein (tijdelijk) gigantisch groot te noemen. Er werden plannen gemaakt het opnieuw in te richten met een plantsoen. Het beeld van Rembrandt werd verplaatst naar midden in dit plantsoen en 180° gedraaid. In 1876 werd de naam van het plein

Rechts: Het Rembrandttheater; eindelijk een schouwburg op het plein
Onder: De waag gesloopt, plantsoen aangelegd en Rembrandt verhuisd

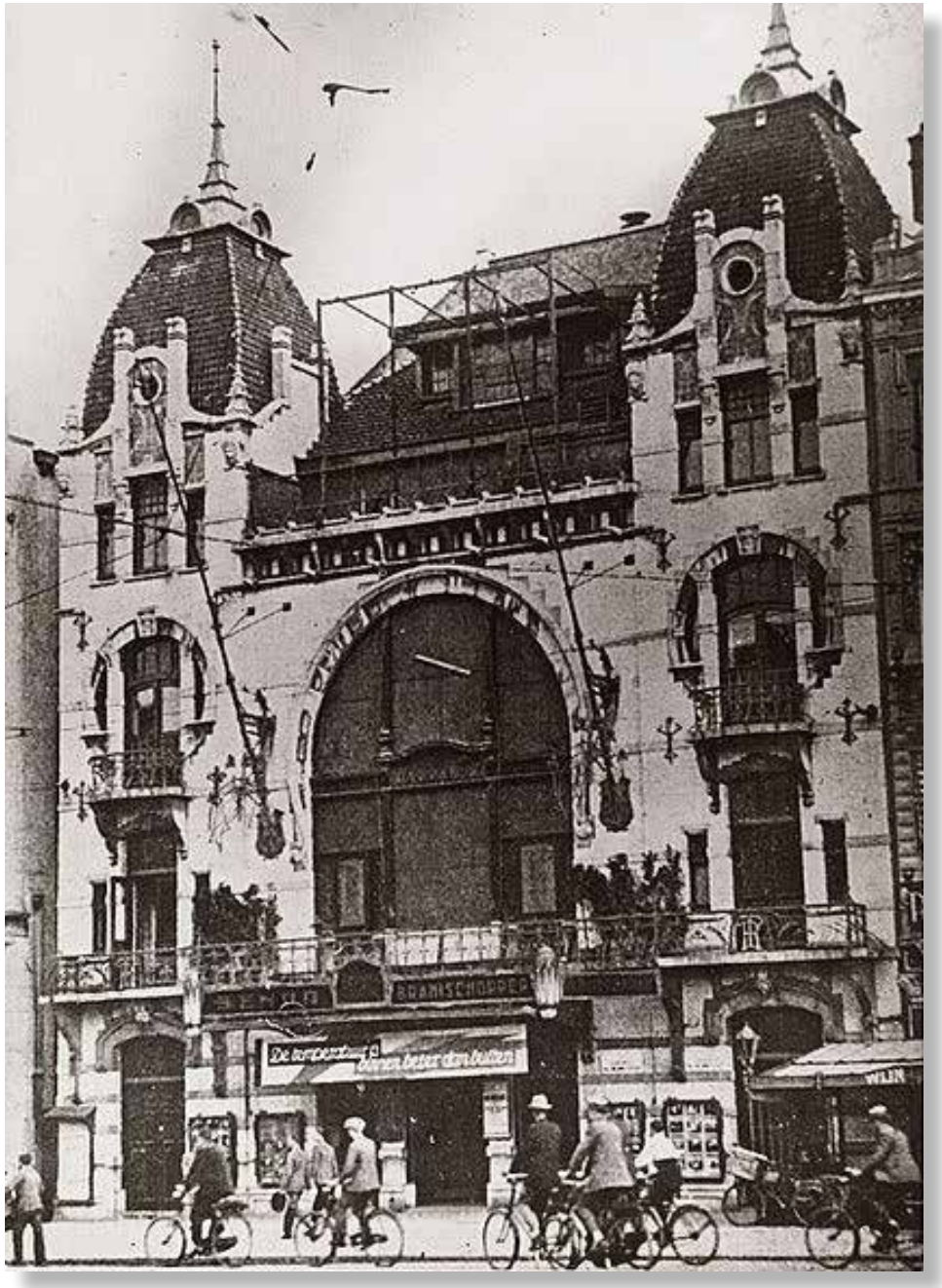

gewijzigd in Rembrandtplein. In 1876 werd op het Regulierspleinplein, of Kaasplein zoals het toen vaak genoemd werd, een gedenkteken voor de staatsman Thorbecke onthuld werd en het pleintje omgedoopt tot Thorbeckeplein. Dat ging overigens gepaard met hevig commentaar van “het publiek”. Die liberale staatsman had niet veel op met Amsterdam en andersom net zo min. Waarom dan een standbeeld en een plein?

Dat laatste kwartaal van de 19e eeuw verschoof het accent van de ondernemingen rond het plein helemaal naar horeca en amusement. Op en rond beide pleinen vestigden zich zo’n 25 koffiehuizen en er waren plannen voor een heuse schouwburg. Het ontwerp voor een kerk midden op het plein maakte niet echt kans.

In 1883 startte de rechttrekking van de noordelijke gevelwand van het Rembrandtplein. Begonnen werd met de hoeken van de Bakkerstraat. Op de rechterhoek kwam rond 1890 het Gouden Hoofd gereed, op de linkerhoek verrees in 1901-02 dan toch die schouwburg: het Rembrandttheater. Verder verrezen De Kroon en Heck’s, waarmee het gezicht van het plein definitief veranderde. In de zuidwand werden naast elkaar restaurant De Kuil en Café du Parc in 1912 vervangen door Hotel-Café-Restaurant Schiller. Tussen 1926 en 1932 werd de oostwand in zijn geheel vervangen door een gebouw voor de Am-

Boven: De noordzijde van het plein is bijna geheel opnieuw opgebouwd
Rechts: De gedeeltelijke sloop van de noordwand van het Rembrandtplein. Links nog net de nieuwbouw van De Kroon en daarnaast de ingang van de Balk in ‘t Oogsteeg

sterdamsche Bank. De westwand kwam er tamelijk ongeschonden van af. Heck vestigde in een riante uitbouw op de hoek van Korte Reguliersdwarsstraat en Reguliersbreestraat zijn cafetaria Popularis, later Rutecks. Het Thorbeckeplein mocht zijn vertrouwde bebouwing behouden maar de allure van de ondernemingen zakte daar onder peil: strip- en goktenten met de geur van onderwereld tussen goedwillende cafébazen, die de een na de ander het veld ruimden.
In 1999 is het Rembrandtplein voor de zoveelste keer op de schop gegaan met nog meer ruimte voor het verkeer en weer een verplaatsing van het standbeeld.
En dan nog dit: de volksmond spreekt altijd over het Rembrandts-

Rechts: Heck's cafetaria Popularis, later Rutecks genoemd
Onder: Nieuwbouw van het Gouden Hoofd met links daarvan de Bakkerstraat, waar ook toen al de tram zich door moest worstelen.

plein, met tussen-S. De gemeente Amsterdam is ooit zover gegaan dit officieel op de straatnaambordjes te vermelden maar dat is weer teruggedraaid. Na eeuwenlang sleutelen aan dit plein is het nu weer het Rembrandtplein...!

Lees ook: *http://www.theobakker.net/pdf/botermarkt.pdf* uit 1910

De topografische bijzonderheden van Amsterdams ontwikkeling

○ = elders in de lijst ook al genoemd ∗ = ondersteunend artikel van andere auteur

Middeleeuws Amsterdam

- De cope-ontginning van Amstelland
- Poerte ende Vrihede van Amstelredamme
- De eerste 300 jaar in het bestaan van Amsterdam
- Stadspoorten op de Nieuwendijk
- Is de Nieuwezijds wel gegraven?
- De kop van de Nieuwendijk, een 14e-eeuwse stadsuitbreiding
- De Boerenwetering en zijn loop door Amsterdam
- Hoe oud is het Damrak als kade langs de Amstel?
- Middeleeuwse kloosters van Amsterdam
- Het Sint Anthonius gasthuis (Leprozenhuis)

∗ Het Leprozenhuis te Amsterdam, I. H. van Eeghen 1955

- Het Kartuizerklooster Sint Andries ter Zaliger Haven
- In den Uutersten Nesse bider Amstel; Kloosters en Binnengasthuis
- De metamorfose van die Plaetse tot de Dam
- Amsterdam, van Heren, van bisschoppen en van graven
- Amsterdam, van Hoeken en Kabeljauwen
- Pacificatie, Satisfactie & Alteratie
- Schuilkerken in Amsterdam, Anneke Huijser
- Het Papeneiland

Amsterdams nijverheid, handel en transport

- Markten van Amsterdam (locaties door de eeuwen gevolgd)

∗ Botermarkt en Kaasplein, Dr. A. Halberstadt 1910

- Beurtvaarders, trekschuiten en overzetveren
- Middeleeuwse bierbrouwerijen in Amsterdam
- Vroege industriegebieden: Stadsrietlanden, Zaagmolensloot, Mennonietensloot, Overtoomsevaart, Kwakerspoel en Zaagmolenbuurt

∗ Molens in Stadsrietlanden, Mr. J. H. van den Hoek Ostende

∗ Het einde van de korenmolens op de bolwerken aan de Singelgracht, Mr. J.H. van den Hoek Ostende, 1972

∗ Precario en Windgeld, Mr. J.H. van den Hoek Ostende, 1969

- Geschiedenis van Rederij J.H. Bergmann
- Geschiedenis van Rederij Boekel
- Geschiedenis van het Leidseplein en Hirsch & Cie
- De geschiedenis van de Haarlemse tram (NZH)
- De geschiedenis van de Waterlandse tram (NHTM)
- Straattypen en standwerkers
- Straathandel
- Stadschroniqueurs in de 17e en 18e eeuw
- Topografische tekenaars in Amsterdam
- Topografische fotografen in Amsterdam
- Amsterdamse architecten
- Wereldtentoonstelling van 1883
- Samuel Sarphati, visionair en entrepreneur
- Casino, Musis Sacrum en Huize Bob
- Van Liesveldsche Bijbel tot Beursplein 5: Bible Hotel
- Brouwerij De Hooiberg & Die Port van Cleve
- Nederlandsche Scheepbouw Maatschappij
- Pleisterbeeldengieter Carel Sartori, Anneke Huijser

Amsterdam havenstad

- Zeehaven in beweging, alle locaties tot WOII

○ Westelijke eilanden Bickers-, Prinsen- & Realeneiland

∗ Opkomst der Amsterdamse haven, W. H. M. de Fremery

∗ Geschiedenis Amsterdamse scheepsbouw, Dr. L.van Nierop

∗ Scheepsbouw te Amsterdam in vroeger eeuwen, F.G.M. Douwes

- Van Petroleumhaven tot grootste benzinehaven ter wereld

Stadsuitleg 1578-1596

- Stadsuitleg en de omringende waterschappen en gemeenten
- De Eerste en Tweede Uitleg 1578-1596
- Rembrandtplein, metamorfose van een onbedoeld plein
- Vlooienburg & Zwanenburg
- De Haarlemmerbuurt, verdeeld over 2e en 3e Uitleg
- De eerste Joodse gemeenten en hun synagogen

Stadsuitleg 1609-1700

- De Derde en Vierde Uitleg 1609-1700
- Masterplan of toeval? Over de Derde en Vierde Uitleg

- Die Verheelinghe; geschiedenis van de Leidsegracht
- De Amsterdamse schans en bolwerken
- De Trapjesschans, een nijver stukje Schans
- ○ Geschiedenis van het Leidseplein en Hirsch & Cie
- Westelijke eilanden Bickers-, Prinsen- & Realeneiland
- De vijf grote wagenpleinen
- Het ontstaan van de Jordaan
- Gangen en hoven van de Jordaan
- De vertraagde bebouwing van de Driehoekstraat
- De Plantage, een geslaagde mislukking
- Amstelkerk, noodgebouw met eeuwigheidswaarde

Stadsuitleg 1877-1921

- Annexaties 1877-1921
- Huisnummering in Amsterdam (1796-1876)
- Stadsontwikkeling en de politiek
- Spaarndammerbuurt en Zeeheldenbuurt
- Van Smalle Pad tot Planciusstraat
- Het Museumkwartier en de Waskaarsenfabriek
- Stads- en Godshuispolder, een stukje Amsterdam in de polder
- De Da Costabuurt en de Réveilbeweging, Ria Scharn
- ∗ Westerplantsoen in de Zeeheldenbuurt, A. Huyser
- ∗ De wet kent geen steden, Drs. J. P. Janse, 1992 (annexatie Nieuwer-Amstel)
- ∗ Dorpse straten in de stad, Ph. Spangenberg 1995-1996
- ○ Het IJ en de IJpolder

Amsterdam-Noord

- Volewijckslanden en Buiksloterham, de ruggegraat van Noord
- ○ De geschiedenis van de Waterlandse tram
- Industrie Buiksloterham door Wim Huissen
- ENTOS door Wim Huissen
- ELTA door Wim Huisen
- ○ Nederlandsche Scheepbouw Maatschappij door Ruud van der Sluis

Verkeersdoorbraken

- Damstraat-Paleisstraat 1865-1914
- Raadhuisstraat 1894-1897
- Vijzelstraat 1917-1935
- Weesperstraat 1959-1969; de Wibaut-as

Amsterdam en het water

- Amsterdams Waterstaat
- Raadselachtige waterwerken
- Sluizen, keringen en duikers in Amsterdam
- Donkeresluis
- ‘t IJ, van getijdekreek via waterwolf tot droogmakerij
- Van open havenfront tot Open Havenfront
- De geschiedenis van de Kostverlorenwetering en de overtoom
- Aanloop tot het Noordzeekanaal, Amsterdam op z’n smalst

Diversen

- Hoe komt de Mirakelbrug aan z’n naam?
- Remonstrantenkerk, de Rode Hoed
- Metamorfoses, wat stond hier vroeger ook alweer? Ria Scharn
- Sint Pietershal in de Nes
- Pakhuis Oostenburg, Fons Baede
- Nieuwe Doelenstraat, Robert Raat
- Regeringsjubileum Willem III in 1874, Paul Graalman
- ∗ Ons Gouden Vondelpark, gedenkboek t.g.v. 50-jarig bestaan in 1914

Jaarboeken, enzovoort

- Index quizpagina’s 2014 en later, met kleinere onderwerpen
- Jaarboek 2015, 50 opstellen over Amsterdamse items
- Jaarboek 2016, 11 opstellen, idem
- Jaarboek 2017, 6 opstellen, idem
- Jaarboek 2018, 8 opstellen, idem
- Jaarboek 2019, 8 opstellen, idem
- Jaarboek 2020, 8 opstellen, idem
- Jaarboek 2021, 8 opstellen, idem
- Jaarboek 2022, 8 opstellen, idem (komt herfst 2023)